

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ARDELII ET

Arad, 1933. XI. 21.
II. évf. 33. sz. — 20 lei

TARTALOM:

Hargittától a moziszekecsig. — A döblingi temetőben. — Irók harca a paragrafusokkal. — Makart premier és Makart affér Bécsben. — Akik mentek — és akik jöttek. — Levél egy páciensről, aki közelről megvizsgálta a külföldi orvosprofesszorokat. — Sírni mindenki tud. — Románia Európa legolcsóbb országa. — A tanácselnök esete Ferivel, aki megjavult. — A valóság megkontrázza az illúziót. — Zoro tragédiája. — A Gálló-ügy szégyenbélyeget süttött a Fonciera, Franco-Română és a Steaua Română biztosítókra. — Humor, stb.

I. Schutz
posztóárunagy-
kereske-
dés.
ARAD,
Bul. Regina Maria

Őszi ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít,
valamint gallérokat legolcsóbban fényez

KNAPP

v. Weitzer-u. 1 | **modernül berendezett vállata** v. Magyar-u. 10

Minden évben szenzációs volt az

Erdélyi Élet

karácsonyi száma, de az idén felül-
mul minden eddigi ünnepi számot!

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Őszi öltönyök és kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény.
Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köz-tisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizot-
tak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Hargittától a moziszeccsig

Igy látják odaát az erdélyi
magyar irodalmat.

Ábel! Ujra itt van, megjött Ábel! Lejött a Hargittáról, a rengetegből, elindult országot, világot látni s tarka, színes köntösében elérkezett hozzánk a „Genius“ kalauzolásával. Alig vártam, hogy nekikezdek az új regény olvasásának, minden mást lesöpörtem asztalomról, csak ő legyen itt maga, Ábel, a furfangos székely legényke és új könyve: Ábel az országban“. Mennyi kedves, mulatságos, furcsa kalanddal lesz bizonyára zsufolt, hány tátottszáju embert fog majd falhoz állítani, hányszor fog újra mosolyra deríteni. Jelzők türelmetlenkedtek a ceruzám hegyén, mind arra szánva, hogy belső örömmel dicsérjék Tamási Áron új Ábel-regényét. Ó hogyne! Milyen szívesen, milyen igaz örömmel. Hisz lehet-e kritikusnak, magyar kritikusnak nagyobb gyönyörűsége, minthogy magyar író új könyvét dicsérgesse!

Számban volt még a sok tavaszi örömnék a friss ize, újra megteltem a régi élmények üdeségével, a Hargitta fenyves-rengetegének illatával, annak a sok kedves, naiv benyomásnak zamatos emléke mind felujult bennem, melyet Tamási Áron előbbi regénye („Ábel a rengetegben“) okozott. Jelzők türelmetlenkednek a ceruzám hegyén és — — — letörött a ceruzám hegye. Ujra kellett faragnom, közben ráértem tünődni.

Tavasszal, április végén nagy örömmel jelentettem a közönségnek, hogy Tamási Áron végre megtalálta magát. Olyan tárgyat, olyan regény témát lelt, mely teljesen neki való, mely különösen alkalmas rá, hogy tehetsége a maga teljességében érvényesüljön; amely megengedi, lehetővé teszi neki azt a csapongást, mely képzeletének sajátja. Mert érdekes: ez a fiatal székely, akinek a világról való benyomásai annyira reálisak, érzékletesek, hogy szinte földizüek, földszaguak, akinek olyan egyszerű testi-lelki szerkezete van a világ befogadására, az nem bírja magát fegyelmelni, nem

tud magán uralkodni, képzelete szabadon csapong a legnagyobb irrealitásokba, ahelyett, hogy fölhasználná azt a pompás képzetkincset, amit az elméje a világról beraktározott No, az „Ábel a rengetegben“ azért sikerült annyira, szinte tökéletesre, mert a képzeletét mederbe kényszeríti a téma; olyan mélyre ásott a meder, hogy a képzelet szabadon hullámozhathat, de kiönteni, kicsapni nem tud.

Oh, hogy mennyire igazam volt. A nagy sikert, (ami belső érték is volt!) Nem Tamási Aron írói fejlődése okozza, hanem a szerencsésen megtalált téma. Mert előbbi munkái teli voltak hibával, állandó zürzavarral, összevisszasággal s ez a mostani Ábel-regény is: „Ábel az országban“ nemkülönben. Az amerikai burleszk mozi-filmeken látni anyyi hegyén-hátán bukdácsoló groteszkséget, mint ebben a regényben, melyről számúzve kullog a logika és a művészi egység. Mondom, olyan az egész, mint egy kacagtatásra szánt moziziszekecs. A kisebb igényű közönség bizonyosan kacagni is fog rajta, de a finomabb izlés behunyja a szemét, mert bántani fogja a sok zürzavar. És bántani fogja a sok izléstelenség, fölösleges erotika is, ami néha a trágársáig jut el. Az író mintha szándékosan igyekeznék tultenni magát minden korlátot s a meggondoláson, hogy könyvét olyan társadalmi körökben is olvashatják, melyek még ma sem veszik közömbösen, ha valaki az illendőség legelemibb szabályait felrugja. Igazán nem érti az ember, mi szükség van erre a szabadszájúságra, ezekre a mozsdatlanságokra? Tetszik ez talán valakinek? Főszén bizonyos, hogy igen, de miért pályázik az ilyen olvasók tetszésére egy olyan író, aki a maga színes és gazdag tehetségével akár remekműveket is tudna alkotni, ha képes volna a maga fegyelmzésére. Egyszer már sikerült neki ez az önfegyelem. Elég volt belőle?

Nem holmi fontoskodó pedántoskodás beszél belőlem, csak egyszerűen nem ismerem el, hogy a természetességre való törekvéssel az ilyen „naturáliák“ művészileg igazolhatók volnának. Egy-két elszólás, kiszólás, vagy nyersebb rusztikusabb jelenet, melynek durvaságát a humor bearanyozza: hagyján, oda se neki. De mikor lap, mint lap ilyesmibe üt közik az ember, ez már olyasmi, amit a komolyabb kritika nem hagyhat szó nélkül, sőt kell, hogy elítéljen, különösen akkor, ha azt veszi észre, hogy az ilyesmivel egy tehetséges író a közönség csekélyebb izlésű tömegeinek guszthusára pályázik.

Ime: tele voltam az örvendezés jó szándékával és ez lett belőle. Mindezekért vajon kárpótolhat-e az elbeszélni tudás nagyszerű adománya, a humor sok fölwillanása? Engem bizony nem. Inkább elszorit, ha látom: milyen gazdag egy író s hogy elszegényíti magát.

d—ő.

A munka, különösen a művészi munka a többi kábitószerektől abban különbözik, hogy itt a borcsömör megelőzi a résziséget.

A döblingi temetőben

Arad társadalma még mindig érzi azt a kitölthetetlen ürt, amit Loránt Emánuel halála okozott. Emléke még ma is él és élni fog addig, amíg azok élnek, akik ismerték. Sokszor szóba kerül a neve a legkülönbözőbb társaságokban és nem mulik el egyetlen nap sem, hogy újabb, meg újabb eset ne tudódnék ki, amely Loránt Emánuel nagyságát, jószívét bizonyítja. Szerényen és titokban végrehajtott jótékony cselekedeteiről csak most hull le a névtelenség fátyola, hogy márványkőnél maradandóbb emléket emeljen nevének.

Loránt Emánuel holttestét családja elvitette Aradról és a döblingi temetőben hantoltatta el. A temető legszebb helyén, családi kriptában nyugszik az aradi textilgyár volt vezérigazgatójának teteme és már készül a művészi síremlék tervezete, amelyet sírja fölé állítanak.

A döblingi temető igazán méltó hely arra, hogy Loránt Emánuel benne aludja örök álmát, ha már a Sors úgy határozott, hogy fiatalon, férfias ereje teljében ragadja el az emberi társadalomból, amelynek munkás és alkotó tagja volt. A döblingi temető egyike Európa legszebb fekvésű sírkertjeinek. Ha van szépsége az elmulásnak, akkor a Nirvána minden fenséges, megható szépsége előmlik rajta. Kicsiny a temető, de van egy emberi nagysága, amely megkülönbözteti minden más temetőtől. A halottak vallási és felekezeti különbség nélkül elvegyülve nyugszanak benne. Zsidók és keresztények, katolikusok és protestánsok békésen megférnek egymás mellett. Az egyszerű fehér oszlopok egyetlen családot képeznek a vas-, kő és fakeresztelkekkel. Nem zsidók és keresztények, hanem emberek tetemei nyugszanak alattuk. Nincs közöttük válaszfal és tilalomfa, amint a Halál sem tett közöttük különbséget. Amint Loránt Emánuel szívében is csak az emberi érték, nem pedig faji vagy vallási különbségek szerint kaptak helyet azok, akiket ismert. Mindenki, kivétel nélkül. Mert mindenkit szeretett.

Férfi és női szöveteket legolcsóbban vásárol:

GLESINGER cégnél Aradon,
strada Mețianu

CONSUM könyvre is olcsó kirakati árban **felár nélkül**

„DORAMAD“

fogpaszta egyedüli rádióaktív gyakorlatban igen bevált.

Készítője:

„SANITAS“ vegyészeti gyár str. Greceanu Perényi-u.

Írók harca a paragrafusokkal

(Arad). Lapunk legutóbbi számában összegyűjtöttük azokat az érdekesebb büneseteket, amelyekben írók összeütközésbe kerültek a büntetőtörvénykönyvvvel. Egyetlen cikk keretében természetesen távolról sem lehet felsorolni még csak a legkirívóbb eseteket sem. A kimaradt történetek közül gyűjtünk össze az alkalommal egynéhányat.

Sokratestől Sue-ig

Bizonyos, hogy már az irodalom történetének legelső lapjai is feltüntetnek efféle eseteket. Ott van mindjárt a kivégzett Sokrates, az istentagadásért bebörtönzött Aristoteles, vagy századokkal később a kinpadra vont Machiavelli.

A legelterjedtebb írói vétség a dolog természeténél fogva politikai természetű. A gyorsan váltakozó irányok sokszor súlyos büntetéssel sújtanak olyanokat, akiket az előző rend zajos ünnepléssel vett körül.

1821 ujév napján Pierre Jean de Beranger bevonult az egyik párizsmenti fogházba. „Izgató“ dalaiért került oda és a szabadság rajongó híve alighanem nagyon szűknek találta a börtöncellát. A büntetés azonban nem használt; legalább is erre vall, hogy két évvel később Beranger néhány hónapra ismét ennek a börtönnek a lakója. A következő esztendőben viszont, a forradalom győzelmével a barrikádok tetejéről szavalják a költő verseit.

Szomorubb sorsra jut Morus Tamás, az „Utópia“ híres írója, aki kétségbe vonta azt, hogy az angol királynak joga volna egyházi kérdésekbe beavatkozni. Ezért azután VIII. Henrik felségsértésért halálra íteltette és kivégeztette.

Eugene Sue t, „Párizs rejtelmei“-nek valamikor híres íróját pedig parlamenti határozat bélyegezte meg, mert „lábbal tiporja az erkölcs és a vallás legszentebb parancsait“.

A háboru után...

A világháborut követő átalakulások során rengeteg írónak gyült meg a baja a rendőrséggel. Upton Sinclair, akinek ugyszolván minden írása hadüzenet a fennálló viszonyoknak, a hatóságok beavatkozását azzal a regényével provokálta ki, amely a kivégzett Sacco és Vanzetti ügyét tárgyalta. A bostoni rendőrség ennek a regények hatása alatt Sinclair valamennyi könyvének árusítását betiltotta.

Még a spanyol királyság idejére esik Blasco Ibanez „büntette“: Párizsban „Alphonse demasqué“ (A leleplezett Alfonz) címmel röpiratot adott ki és amikor néhány évvel később hazatért Spanyolországba, letartóztatták és többévi gályarabságra ítélték.

Nagyon érdekes Strug András lengyel költő esete is,

akit a szenátusba beválasztották ugyan, az 1930-as választások előtt azonban Pilsudszki marsall összefogdostatta mind azokat a politikusokat, akik az ellenzékhez tartoztak, így Strug Andrást is. Ami azután következett, arról a költő így számolt be: „Két hónapon keresztül rendszeresen éhezettek bennünket és a foglyok gyakran olyan éhesek voltak, hogy kiszedték a szalmazsákokból a szalmát és megették. A kinzások legkülönbje azonban a szinleges halálraitélés volt: közölték, hogy az illetőt kivégzik, azután 24 órára siralombházba vitték, végül kivezették és a falhoz állítva több lövést adták le, ugy azonban, hogy azok közvetlenül mellette a falba furódtak. A legtöbbben nem birták ki a kinzást és összeestek“.

Baj van az erkölcsökkel

Akadnak viszont kedélyesebb történetek is. Tavaly történt, hogy a mexikói belügyminiszter Edna Forber nevű angol nőirónak megtiltotta, hogy Mexikó területére lépjen. Súlyos bünei voltak: egy cikkében azt írta Mexikóról, hogy nagyon piszkos ország, ahol sok a kutya és a bolha, „de|kevés a jó szálloda.

Érdekesek azok a perek is, amelyeket a Pitigrilli néven ismert dr. Dino Segres olasz író ellen indítottak. Segre eredetileg orvos volt, mégpedig nőorvos és ugalátszik ebből az időből származik fogékonysága a kényes kérdések iránt. Rengeteg szeméremsértési per indult meg ellene. Pitigrilli egyik legujabb munkájában már ugy védekezik az esetleges vádakkal szemben, hogy a merészebb kifejezések után zárójelben feltünteti a bibliának azt a helyét, ahol ez a szó ugyancsak előfordul.

Az írók ellen különféle címeken indított sajtóperek közül nagyon érdekes az angol Lawrence ellen erkölcsi szempotból irányított támadások egész sora, Wilde afférja a „Salome“ miatt (ismert bűnügye egészen más lapra tartozik). Prévost műveit ismételten indexre tették, Nathan Asch „Augustus 22-ike“ című regényének megjelenése után pedig az amerikai hatóságok a könyvet elkobozták és nyilvánosan elégették. A kiadót letartóztatták és az író kiutasították Amerikából.

A legkedvesebb sajtóper alighanem a mult évben folyt le Berlinben. Ernst Pentzoldt német író|t ültették a vádlottak padjára egyik regénye miatt, amelynek szereplője bizonyos Lorenz Loch nevű tornatanár. Egy napon ugyanis jelentkezett Erlangenből Loch tornatanár azzal, hogy sértve érzi magát, mert az író ellenszenvesen szerepelteti őt regényében. Tárgyalásra került a sor, amelynek során Pentzoldt azzal védekezett, hogy távolról sem akarta a tanárt megsérteni és hősének nevét kitalálta. A bíróság végül az író|t 1400 márka pénzbüntetésre ítélte, sőt külön eljárás indult ellene hamis tanuzás miatt is. Azt állította ugyanis, hogy a Lochot a bíróság előtt látta először, holott kiderült, hogy -- annakidején a tanítványa is volt.

(dr. K.)

Makart premier és Makart affér Bécsben

(Arad.) Aradi vonatkozásban is érdekes színműbemutató zajlott le az elmúlt héten Bécsben. Igazán zajlott, mert a premier előtt olyan bonyodalmak keletkeztek, amelyek napokon át izgalomban tartották az egykori császárváros előkelő társadalmát. Aradnak személyi kapcsolatai vannak ezzel a nem mindennapi művészi eseménnyel, amennyiben a színház igazgatója és egyuttal a szenzációs darab főrendezője dr. Preminger Otto Ludwig, akinek felesége az aradi Deutsch Mancsi, az elhunyt Deutsch Andor nagykereskedő szép és tehetséges leánya.

Bécsben az elmúlt szezonban új műfaj lett népszerű a színházakban: történelmi riportdráma a közelmúltból. Legnagyobb sikere volt az efféle darabok közül Duschinsky Richard „Ferenc József“ című színművének, amelyet majdnem az egész szezonban műsoron tartottak. Ezt is Preminger Otto rendezte, aki most hetek óta tartó kimerítő munka után színrhozta Duschinsky második riportdrámáját, a Makartot.

A darab hőse Makart, a festőművész, aki egész kivételes szerepet töltött be Bécs város múlt századbeli nyolcvanas éveiben, valamint a bécsi udvarnál is. „Erkölcstelenség“ általános megbotránkozást keltett. Vöröshaju, fehérbőrű, meztelen nőalakjai színpadi kellekekkel telerakott képei visszetszést szültek a császárváros prűd társadalmá körében egészen addig, amíg Ferenc József hétezer forintért meg nem vásárolta az akkor 28 éves festő egyik képét, hogy védelmébe fogadja az erkölcstelenség hire ellen. Ekkor lett Makart az „élet királya“. Következő nagy képe már nyolcvanezer forintért kelt el, ami egész vagyon volt akkor. Talán egy festő sem keresett annyit életében, mint Makart. Igaz, hogy halála után gyorsan devalválódott képeinek értéke. 1879-ben, Ferenc József és Erzsébet királyné ezüslakodalmán Makart rendezte a nagy diszmenetet. Ettől fogva minden szabad volt neki. De a „nagy élet“ és a sok munka hamarosan kimerítette. Negyvennégy éves korában halt meg és Bécs úgy temette el, mint valami fejedelmet. Háromszáz ezer ember kísérte utolsó útjára.

Duschinsky Richard egy évig tanulmányozta Makart életét, mielőtt drámáját megírta. Nem volt könnyű dolga, mert Makart nem vezetett naplót és önéletrajzot sem írt. A művészettörténeti munkákon kívül újságcikkeket és egykori feljegyzéseket kellett átolvasnia, hogy megfelelő történelmi adatokat szerezzen ötfelvonásos drámájához. Duschinsky, mint színész kezdte pályafutását és több bécsi színháznál működött mielőtt első darabját megírta. Makart a negyedik színpadi műve. Arra a kérdésre, hogy miért választotta ezt a témát, így válaszolt:

— Izgatott az a vágy, hogy olyan korszakot mutassak

be, amikor az emberek olyan gazdagok, gondtalanok és kiplhentek voltak, hogy érdeklődésük központjában a művészet és egy művész személye állhatott. A mai nemzedékkel, amely keresztülélte a háborút és a világválságot, szemléltetni akarom azt a kort, amely vidám, tarka és életörömmel átitatott volt, anélkül, hogy emiatt lelkiismeretfurdalást kellett volna éreznie. Ebben a művemben is arra törekedtem, hogy mellettük vagy ellenük állást foglaljak. Minden alakom iránt egyforma szeretetet és érdeklődést táplálok, nem török pálcát egyikük fölött sem és az elbírálást a közönségre bízom.

A Josefstädter Theater nagy ambícióval készült a premierre. Niedermoser építész eredeti képek és fényképek alapján készítette el Makart lakásának és műtermének díszleteit és az 1885 ben tartott árverés jegyzőkönyvéből állították össze a szinpadi butorokat és kellékeket. A szinpadon azonban nemcsak rekonstrukciók és utánzatok szerepeltek, hanem egy remek Makart festmény is, a szerző utolsó műve. „Tavaszi” a festmény címe és erdőszélen álló lovagot és fátyolba burkolt szüzet ábrázol. A lány lábai előtt heverő virágokon végezte a mester életének utolsó ecsetvonásait az egykori feljegyzések szerint. A Makart képet nem valamelyik mecénás vagy muzeum bocsátotta a színház rendelkezésére, hanem a járásbíró, ahová, mint legfoglalt árverési tárgy került a híres festmény. Jellemző a mai viszonyokra.

A társadalmi botrány a bemutató előtti napon tört ki. Makart életben lévő utódai és rokonai tiltakoztak a riportdráma színrehozatala ellen és zárlatot kértek a törvényszéktől. Makart fia és unokája, mind a ketten híres festőművész nevet viselnek, ők is festők és Hans Makart névre hallgatnak, maguk és családjuk nevében meg akarták akadályozni a darab színrehozatalát. Különös súlyt adott az eljárásnak Kudelka Alfréd viceadmirális szava, aki mint Makart veje csatlakozott az akcióhoz.

A színház igazgatósága már néhány nappal előbb értesült a család készülődéseiről és tárgyalásokat kezdett a festő unokájával. Közben simítottak egy kicsit a darabon, az érdekeltek azonban a főpróbától tették függővé a további elhatározásukat. Az első és a második felvonás ellen semmi kifogást nem emeltek. A harmadik felvonás mutatja be azt a műtermi ünnepélyt, amelyen a cselekmény drámai fordulatokhoz érkezik. Egyikét azoknak az ünnepségeknek, amelyek tőrtőnelmi tények voltak hiteles adatok alapján. Ezeket a legelőkelőbb személyek is résztvettek, a darabban Rudolf trónörökös is szerepel. Vad tobzódás folyik, Makart vendégei, köztük az opera balletkarának hölgyei valóságos bachanáliát visznek véghez, amikor a felső műteremben Makart feleségének tragédiája lejátsszódik. Makart Linda nevű ragyogó táncosnőért rajong és a halálosan beteg asszony kihallgatja, amint férje szerelmet vall a táncosnőnek. Míg az ünnep résztvevői lenn tovább tombolnak, Canon festő karjaiban kileheli lelkét.

Ez ellen a beállítás ellen Makart családja mindjárt a

felvonás után erélyesen tiltakozott és a darab betiltását követelte. Preminger dr. igazgató-rendező azonnal tárgyalni kezdett velük és olyan változásokat javasolt, hogy a festő fia és unokája feltételelesen elálltak a bíróságok igénybe vételétől. A Makart család véleménye szerint Duschinsky a harmadik felvonásban eltért a történelmi valóságtól és ezzel bemocskolta a híres festő emlékét. A hiteles bizonyítékok szerint Makart első felesége az ünnepség után tizenkét évre halt meg Meranban. A helyzet oktan kiélezésének tartották tehát, hogy a bachanália közben haljon meg a szinpadon a nagybeteg asszony. A két utolsó felvonáson csak kisebb változtatást követelték a Makart utódai.

Preminger dr. eleget tett a család kívánságának, a premier napjának délelőttjén tartott főpróbán így nagy meglepetést keltett, hogy a család mégis a nyilvánossághoz fordult, a napilapokban tiltakozott a sértő beállítás ellen és a szindarab betiltását követelte. A premiért ennek dacára megtartották és azon Bécsváros előkelősége zsufolásig megtöltötte a színházat.

Dr. Premingerné Deutsch Mancsi földszinti proscénium-páholyból nézte végig a pompás premiért Janningsné társaságában. Erre a premierre felvonult a császárváros közönségének színe-java. Aktiv diplomaták, politikai, művészeti, közgazdasági kitünőségek. De figyelemre méltó volt a hölgyek felvonulása is vagyont érő toalettekben, szörme és ékszer dekorációval. A csillogó miljő dacára is amikor Premingerné Deutsch Mancsi ragyogóan dekoratív alakja megjelent a páholyban, száz meg száz látszó fordult feléje. Felvonás közben pedig a legelőkelőbb emberek keresték fel a főrendező-igazgató feleségét szerencsekívánataikkal. Preminger dr. Bécsváros egyik legtekintélyesebb ügyvédjének fia és így nemcsak művészete, de családja révén is előkelő ismerettséggel rendelkezik.

A másnap megjelent lapok a legnagyobb elragadtatással írtak Duschinsky művéről, Preminger dr. rendezéséről és a kiváló előadásról. Makart szerepét a nálunk a Sasfiók-ból ismert színész Anton *Edthofer* játszotta előkelő és kiforrott művészettel. A dráma főalakja Linda, a nagy orosz táncosnő. Aki egyszer frivol, máskor olyan szentimentális, amilyen csak szláv nő tud lenni. Egyszer fagyos, mint a jég. Máskor csupa tüzes erotika. Egyik pillanatban úgy viselkedik, mint uccai nő és nem érdekli más, mint az ágy. Tíz perc múlva társaságbeli hölgy. Ujabb öt perc múlva szerény, kedves, tiszta, ügyetlen, mint egy falusi ártatlanság. Száz árnyalata és száz ellentétete van alakjának. A híres táncosnő, Makart második felesége, valóban ilyen volt. Ezt a szerepet játsza Molnár Ferenc felesége, *Darvas Lili*. A lapok ismét szemrehányást tesznek a Burgszínháznak, hogy nem szerződtette.

Nagyszerű alakításokért, jó szerepekért és a pompás diszletekért egész Bécs kíváncsi Duschinsky drámájára, amelynek jó reklám volt a betiltási affér.

Akik mentek,

— és akik jöttek

(Arad.) A belpolitikában váltógazdasági alapon fordulat következett be. Ezzel Aradmegye és a város is új vezetőket kapott, olyanokat, akikben a kormány megbizik. A polgárság is előlegzi ezt a bizalmat, mert jól ismeri egyébként az új éra vezéreit.

Groza János dr. európai gondolkozású tudós ember, akinek szervező képessége biztos garancia arra, hogy közigazgatásunk mintaszerű lesz. Humánus, nemes elvei pedig biztosítékot képeznek arra nézve, hogy a kisebbségeket sem fogja másodrendű állampolgároknak tekinteni és hogy úgy ajtaja, mint szive mindig nyitva lesz a panaszok meghallgatására.

Ursu János dr., a városvezetőség jelöltje, közismert és közszeretetnek örvendő ember Aradon. Jogász és adminisztratív tehetségét számtalanszor bebizonyította a törvénytörvény előtt és a városi tanácsban, amelynek évek óta tagja, valamint az a polgármesteri pozícióban is. Főképpen nevezetes azonban jóindulatáról, pártatlanságáról, puritán jelleméről.

És itt essék néhány szó a távozokról is, akiknek bucsuzását épúgy sajnálja Arad társadalmá, mint amennyire örül az új emberek beköszöntésének. **Lázár Agoston dr.** prefektusi állásban is megmaradt annak, aki alispáni állásban volt: megértő és tehetséges főtisztviselőnek. Maga intézkedett minden kérdésben és íróasztala mindig rendben volt. Pontos és gyors közigazgatásával nevezetessé tette Aradmegyét.

Boțioc Elek dr. polgármesteri működése az észszerű takarékoság jegyében folyt le és épen ezért kiérdemli a polgárság háláját. Boțioc dr. kitűnő reprezentáló tehetség volt és a városon kívül is mindenütt szimpátiát tudott kelteni Aradváros érdekei iránt. Ezzel sok ügyet el tudott intézni.

A régiiek mennek, az újak jönnek. Ez a világ rendje.

Értesítés!

A CONSUM Kereskedelmi R. T. ezúton adja szíves tudomásra, hogy az eddig felszámított 10 százalékos kezelési költséget folyó évi **november 6-tól** kezdődőleg

5 százalékra

szállította le. — A CONSUM kötelékébe tartozó kereskedők szigorúan **kirakati készpénzárak** mellett szolgálnak ki **hat havi** hitelre.

egy páciensről, aki közelről megvizsgálta a külföldi orvos-professzorokat

Tekintetes Szerkesztő Ur! Mint az „Erdélyi Élet“ hü olvasója örömmel kísérem figyelemmel azt a minden irányba kiterjedő gondosságot, amellyel b. lapja a mai élet aktuális problémáival foglalkozik.

Éppen ezért engedje meg, hogy ezzel a levelemmel én is megvilágítsak egy kérdést, ami bizonyára sokakat érdekel.

Néhány nappal ezelőtt tértem haza külföldről, ahová — sajnos — nem a szórakozás vágya, sem nagyszabású üzletek, hanem egészségi állapotom

kényszerített. Barátaim, ismerőseim és családom unszolására elhatároztam, hogy külföldi orvostanárral is megvizsgálattam magam. Én ugyan azelőtt is teljes bizalommal voltam az aradi orvosok iránt, de ez az utam még jobban meggyőzött arról, hogy azok a bizonyos hírneves orvostanárok felkeresése csak pénzpocsékolás és még arra sem jó, hogy megnyugtassa az embert.

Több olyan kiváló professzort kerestem fel, akik előtt a nagyvárosok jó orvosai úgy állnak meg, mint a most ki-nevezett őrsvezető a tábornok előtt. Akiknek minden szavát áhitattal lesik. Akik az ember legdrágább kincsének: az egészségének korlátlan urai. Azt is mondhatnám, hogy zsarnokai És uzsorásai. Nem azért írom ezt, mintha sajnálnám a pénzt, amit elköltöttem! Egyáltalán nem sajnálom, mert olyan értékes tapasztalathoz jutottam általa, amit semmiféle más módon meg nem szerezhettem volna. Azért írom ezt a levelet, hogy embertársaimat megóvjam keserű csalódásoktól.

Ezek a világhírű orvostanárok nagyüzemre rendezkedtek be. Minden percük, minden pillanatuk aranyat ér. De a legjelentéktelenebb fiatal orvos lelkiismeretesebben vizsgálja meg legszegényebb ingyenes betegét is, mint ezek a kiváló, főképen üzletileg kiváló professzorok. Nem kételkedem abban, hogy elméleti és gyakorlati tudásuk elsőrendű. De híjjával vannak a legminimálisabb felelősségérzetnek is. Száz meg száz ember tolong várótermeikben és klinikáikon, de ők csak néhány percet szánhatnak mindegyiknek. Diplomás felhajtók seregét foglalkoztatják és egyidejűleg helyrehozhatatlan tévedések ezreit követik el. Nem szándékosan és nem tudásuk elégtelensége, hanem csupán az idő rövidegsége miatt.

Még a nyugalmat, a biztonságérzetet sem adják vissza

Románia

Európa legolcsóbb országa

(Arad) Érdekes jelenséget figyeltek meg az utóbbi időben a román városok és határőrök. A külföldről hazatérő közönség nem hoz magával semmiféle árut. A vámvizsgálat nem olyan szigorú már, mint azelőtt, sőt egészen ellanyhult, mert jól tudják az illetékesek, hogy fölösleges zaklatni az utazóközönséget, és hogy hiába kutatnának csempész-áru után. A romániai utasok nem hoznak magukkal semmit.

Annakidején a kereskedőkre nézve nagy veszedelmet rejtettek magukban a „filléres” vonatok és az Erdélyi Élet is felemelte szavát ellenük. Ma már ez a veszedelem is megszűnt. A filléres gyorsok csak látogató, de nem vásárló közönséget visznek magukkal.

A közönség rájött, hogy legjobban és legolcsóbban idehaza vásárolhat.

Nemcsak a mezőgazdasági, de az ipari cikkek is, sőt a szórakozás is legolcsóbb Romániában. A

külföldi országokban a mi árainkkal szemben olyan drágaság mutatkozik, amit semmiféle olcsó utazás nem egyenlíthet ki.

Ha ezek ellenére mégis akadnak olyanok, akik fényüzből, vagy nagyzási hóbortból külföldön vásárolnak, bünt követnek el nemcsak önmagukkal szemben, hanem itt élő embertársaikkal szemben is. A nálunk forgalomba kerülő áru

az utóbbi időben külföldet járt polgártársaink elbeszélése szerint úgy minőségben, mint árban minden tekintetben versenyképes. Kereskedőink állandó vevők megszerzésére törekcszenek és mindenkor szavatosságot vállalnak az eladott árukért. Ezt az igyekezetet a világvárosokban, ahol rengeteg az egyszer vásárló vevő, nem találhatják meg. Csakis a közönségen és a jobb belátáson mulik tehát, hogy itt más képet lássunk, mint eddig, hogy újra fogalmas város legyen Arad. A drága és legtöbbször silány minőségű külföldi cikkek helyett vásároljunk olcsó és jó árut az aradi üzletekben és a megnövekedett forgalomnak mindenki hasznát látja.

Még egyet. Az illetékes hatóságok kötelessége felhívni a külföld figyelmét arra, hogy

Románia ma Európa legolcsóbb országa.

Meg kell könnyíteni és olcsóbbá tenni a román vizum beszerzését, jól kell fogadni és barátságosan kezelni az idegeneket, akkor özönleni fognak Romániába, ahol valósággal „potyán” lehet élni. Színházunk, mozi-jaink szállodáink, kávéházaink, éttermeink sokkal olcsóbbak, mint a külföldiek. Ha fürdő-helyeinket is ennek megfelelőleg olcsóvá tudjuk tenni, akkor bátran számíthatunk tekintélyes és jelentékeny idegenforgalomra. Ebben az irányban nem szabad elmulasztanunk semmit és akkor kereskedőink feje felöl elmulik a hétszükszrendő, amit átszenvedtek. Az államnak pedig nem lesz deficytes költségvetése.

A tanácselnök

esete Ferivel, aki megjavult

(*Temesvár*). — Szóval megjavultál, lásd, ez szép dolog.

A tanácselnök az emelvényről előrehajolva mondja ezt Ferinek és mosolyog. Feri áll zavartan és enyhén elpirulva a bíróság emelvénye előtt és látszik rajta, hogy jólesik a dicséret, Hogy elismeri egy ilyen nagy ur is, aki a magasban, akták között ül, egy ilyen szép, nagy világos teremben és ez is tudja, hogy ő már megjavult. Hogy nem utazik többé a villamos ütközőjén, nem piszkálja az automatákat és főként nem marad el az iskolából.

Feri 12 esztendősen és amint áll az emelvény előtt sóványan és székén, a nagy, vizes cipőivel, amelyeket még ormóttlanabbá tesz a fölázott külvárosi uccák idehozott sara, olyan, mint egy verébfióka, amely kiesett a fészekből az őszi latyakba. A kabátja is vizes, háborus katonabluzból szabott és amint párállik a teremben, még most is árasztja a katonai raktárak, kaszarnyak sajtósárga lehangelő illatát. Talán az apja hányódhatott benne eredetileg valahol alkalmi szerencseként és az anyja formálta gyermekkabáttá, hogy szikkadt, agyagos földekre emlékeztető színével még busabbá tegye a szőke gyermekarcot, amelyen ugycis rajta borong a szegénység.

— O, most már nagyon jó fiu versimondja az anyja, aki mögötte áll. Amint kis, hervadt fejét ennek bizonyításul előrebillentí, pamutsapkája a kopottságban szürkébe fulladt színeivel groteszkül előrelendül az ázott bojtjával, valami furcsa alázattal, megadóan, amiben benne van a hála fia megjavulásának hivatalos elismeréséért. Hiszen ritkán ér dicsérő szó ilyen asszonyt, akinek utja a napi nyomorósvénynek megalázottságán vezet végig.

Már vége is lenne az aktusnak, amelyből az ázott, kis rongyos fiu és az anyja így megdicsérve kerültek ki. Alázatos köszönéssel és megalégtlenül már távoznának is, amikor a tanácselnök szól:

— Nincs, fiam, inged?

Feri bágyadt, fehéres arcára rászalad a pir és önkénytelen mozdulattal a nyakához nyul, azután a kis kéz megadóan hull vissza, amint megállapítja, hogy valóban nincsen

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében, — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

inge. Bizony nincsen. A sovány verébnyak csupaszon nyulik ki a katonamundér maradványából, holott kint már november van és reménytelenül zuhog az eső, amely az ilyen vékony, ingnélküli gyermeknyakakra semmiesetre sem előnyös.

— Nincsen, nem tudok venni — mondja az anya fakó hangon, amelyből kiérzik a szégyenkezés és a kezével is, a szétdolgozott, csontos anyai kezekkel mentegetőzve kíséri a mondatot.

— Nincs — mondja az elnök halkán és elgondolkozva — és ő sem tud többet mondani.

Bizonytal ez az anyá minden lehetőét elkövetett, hogy a megjavult Ferire inget adhasson és úgy hozza ide a bíróság elé. Dehát, ugylátszik, a problémát nem tudta megoldani. Mert az ilyen ingproblémák bármilyen egyszerűnek is látszanak, sok esetben fölötte komplikáltak és meg nem olkhatók. Kint ugyan, már innen nem messze is vannak üzletek, raktárak, rengeteg ingekkel, kirakatokban egész halom ing, sőt a Lloyd-soron speciálisan ilyen kisfiuknak való, pompásan simuló, meleg anyagból, dehát Ferinek nem jutott belőle. Annak ellenére, hogy megjavult, hogy most már rendszeren jár iskolába és nem utazik a villamos ütközőjén. És vad, gyermeki csokoládééhséggel sem piszkálja az automatákat.

— Ennivalójuk van? — kérdi az elnök.

— Hát tizedmagammal bizony a jóemberekre szorulok, — mondja az anyja.

— No, csak legyél jó, majd lesz inged — mondja az elnök Ferinek.

— Tessék feljegyezni, hozok neki egyet az enyémből holnap — szól a greliernek az elnök, amikor Feri és az anyja elmentek.

Az elnök hangján érzik, mennyire nem helyesli, hogy az ilyen Feriknek nincsen ingük, holott megjavultak és kint zuhog az őszi, hideg eső...

Vegye meg, vagy rendeljen postán állami osztálysorsjegyet a szerencsés

BANCA IZIESCU S. A. CEUJ

Erdély és Bánát Állami
Osztálysorsjáték hivatalos
főelárusítójától. Fiókinézetek és
ügynökségek egész Erdély és Bánát területén. Postai megrendelést azonnal elintézzük

Képviselő: Olariu Ioan Arad, Strada Bratianu 3.

Nincs nagyobb bűn, mint az időt „agyonütni“. Azok, akik bűnös szenvedélyből játszanak, sokkal tisztességesebb emberek, mint akik unalomból játszanak.

A valóság

megkontrázza az illúziót

(Arad). A sárga földig leiszák most magukat az amerikaiak. Egészen valószínűtlen

adatok érkeznek a „nedves”-sé vált Amerika mértéktelen alkoholfogyasztásáról. Amerikai számok.

Egy vesztét érző társadalom próbálja sörbe, borba és pálinkába fullasztani félelmét — a pusztulástól, a létbizonytalanságtól, a fekete nyomortól.

Amerika a rekordok hazája és Amerika népe most a válságok válságának rekordját éli. Az amerikaiak hosszban és besszben gondolkodnak. Az élet tőzsdéjén bessz van, tehát hosszú csinálnak az alkohol piacán.

A tőzsdei mánor után, ime, elérkeztek az alkoholmánorig. A játék láza után a részegség lázáig.

Az alkoholtőke szélesen vigyorog és megelégedetten dörzsöli a markát. Gurulnak a centek a kopott zsebekből az alkoholtőke páncélszekrényei felé.

De.

A tivornya mögött az éhező milliók sötét tömege nyugtalanodik és lázong.

Az Egyesült Államok vezetői azt remélik, hogy egy részeg Amerika költségvetése kevésbé ingadozik majd, mint a józan Amerikáé. Azt vallják, hogy minél több ember issza meg a pénzt, annál szilárdabb

lábakon áll majd Amerika államháztartása. Azt hirdetik, hogy egy *tántorgó* Amerika gazdasági élete *szilárdabb* talajra talál. A söradó, a boradó meg a pálinkaadó — így gondolják — egyensúlyba hozza az ingadozó mérleget.

De gondolnak egyebet is: leitatni, alkoholmánorba fojtani az éhező milliókat, hogy elfelejtsék sorsukat s végzetüket, hogy az alkoholködtől ne lásák és ne találják meg utjukat... Részségbe fojtani a lázadás szellemét, — ezt akarják.

— Ideát, Európában, tulontul sokan akadnak, akik abban az illúzióban ringatják magukat, hogy a „nedves” Amerika tiszta haszon Európának, mégpedig két okból: mert megvásárolja Európa borát és sörét, s mert a maga gabonáját is, ahelyett hogy dömpingáron az európai piacra dobna, alkoholgártásra használja föl.

Csakhogy a sörivő népek általában *kevesebb* táplálékkal is beérik, nem is szólván arról, hogy aki elissza a pénzt, annak már nem jut kenyérre.

Az illúziókból nagyon hamar kijózanodik majd Európa és az alkoholmánorban Amerika. Itt is és ott is rájönnek majd arra, hogy az alkohol mérgével semmit sem lehet meggyógyítani. Legkevésbé a kapitalizmust. És az amerikaiak osztályöntudatát, szolidaritását és lázadó szellemét sem lehet belefojtani — egy pohár pálinkába.

Sok volt a fény — elégett az ember

Zoro megtévelyodott... Hány-szor ültünk be a moziba, hogy a mokázó együttes, Zoro és Huru, ha csak percekre is, felejttesse a gondokat, mielőtt futni kezdett a lapos vászondráma. Valahányszor a betört keménykalap, meg az ócska zsirardi megjelent, mindenki arcán táncolt a mosolygás. Milliók tudták, hogy a művészek mókáiban fölbecsülhetetlen humor, ötlet, helyzetkomikum, lebilincselő jellemző készség fogja megjátszani a filmszallag hősének menetrendszerű feladatait. Nem akadt rendező, akinek elképzeléseit meg nem toldotta volna ez a bámulatosan összehangolt bajazzo pár... És pergett a film és pergett az élet.

Jöttek a gondok, a konjunktura, meg a defláció, a válságos idők, de Zorot és Hurut mindig csak zenebonás mókában, ragyogó alakításaiknak verőfényében élvezték a milliók. Senkinek soha nem jutott eszébe a két hősies figura magánéletében felfedezni a hétköznapi sorsot. Mi, akik a támlásszékek falancaiból néztük a kaján fickók handabandáit, mindig megfeledkeztünk bennük — az emberről. Az emberről, aki nemcsak nevet, de küzd is. Küzd és birkózik az élet lépcsőin. Sokat tipródik és oly borzalmasan lassan tör céljai felé.

A törpe nagy művésze megalakította a hórihorgas óriásnak egy lyukas pantallótól keretezett profilkáca hány-szor kacagtatta meg a civilizált világ lepihenő órái-

nak tömegeit. Zoro és Huru munkautemük minden percében az átélt művészet ösztönös parádéival kápráztatták a filmszalagok mesevilágának gyermekeregeit. Sokszor adódott ugyan úgy, hogy az összeomló deszkabódé, meg a koponyákon végigömülő tejfel, vagy az örökösen völgybe zuhanó rozoga Ford már-már az ismétlődő benyomások untató fásultságával akasztotta el a mozi-rabok lelkesedését; de ha valakit igazán kimeríthetett a komédia, akkor valljuk be őszintén — ez mégis csak inkább a két színész volt, akinek mások nevetőgörcse után volt csak szabad — kenyér után nyulni.

Nevetni, amikor az embernek oka van rá, szervezetünknek pihenést jelent. Akkor vi-

---

Vizelési bántalmakban szenvedők, vese, hólyag és prostatabeteg, szexuális zavarokban szenvedők keressék fel a Posgay szanatórium most megnyílt urológiai osztályát, ahol olcsó árak mellett szakorvosi kezelésben részesülnek. Az osztály a legújabb műszerekkel, a legmodernebbül és a legteljesebben van felszerelve. **Bejáró szegényebb sorsu betegek számára kedden és pénteken d. e. 9 órakor igen mérsékelt áru rendelés. Rendelőorvos: dr. Ujhelyi urologus specialista. A szanatórium **kórházi osztályán** napi díj teljes ellátással 100 lej. II. osztályon 200 lej. I. osztályon 250—300 lej. Az I. és II. osztályon szabad orvos választás.**

hogni azonban, amikor *parancs*, legkeservesebb módja az életfentartásnak. És itt nem pillanatokról van szó, hanem a nappalok egymásbahulló évsorairól, amikor a megtapsolt sztár lénye személyes rejtvényeivel kénytelen megküzdeni, nehogy az ivelő pálya ritmusa, az ünnepest rutin megszakadjon... És itt érte a tragédia Zorot is, Zsonglörje volt a kötelességteljesítésnek és hőse a filmnek. De pergett az élet. Sohsem elég a tréfa. Mindig sötétebb gondok gyötrik a világot... A rendezők témához fokozzák a munkaütemet. Több pénzt kínálnak több szenzációért és a hős süketen tapossa a

malmost az élet igájában. Zoro és Huru mozdulathumorából még sok kilométer filmszallag kellett — az aranyfürdőbe. De a vigyorgás, az örökös kacagás, az arcjáték szörnyű pózai, mint ragadozó falánk kis bestiák, hajszoják a művész idegrendszerét. Az elhivatás azonban nem ismert pardont és Zoro továbbra is csak kacagtatta a világot. Játszott magával, istenáldotta tehetségével... Mig a napokban egy berlini stúdióban a lencse előtt megtántorodott. Megőrült.

Zoro kacaja ezentul egy zárt cellában rázza a téboly bilincseit... Finita...

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

Dosztojevszki máhesyéből

Ujabb napfényre kerültek az orosz regényíró jegyzetei, melyek új napvilágot alkotnak arra, hogy miképpen alkotott. Dirib darab papirokat teleirt finom gyöngybetűivel. Itt terveit, irodalmi elgondolásait rögzítette meg. Egyik eszméjét megszakítja a másik. Egy kép tolul föl, egy szó, egy célzás, mely eldönti valamelyik tervét, valamelyik tárgyát, valamelyik jellemét. Néha a papirdarab alján csak tollát próbálgatja.

Megállapítható, hogy nála a vezérgondolat csak lassanként fejlődött ki és sokáig tétova, lebegő maradt, még akkor is, amikor a külső keret és a főalakok már többé-kevésbé megvoltak. Számos, elszórt jegyzete alapján nyilvánvaló az is, hogy a „Bűn és bűnhődés” meséje eléggé gyorsan kialakult benne és aztán csak a részletek tüzetes kidolgozására, az írásra vetette föl gondját. De bizony az is, hogy a remekbe készült regény csak munka közben kapta meg végső, lelki kicsengését.

Eleinte Dosztojevszki csak afféle „kalandos” regényt akart

irni, vagyis festeni, a bünt következő bűnhődést. Első tervezete épp ezért igen nagyszerű. Amint azonban a cselekmény kiszélesedett és hőmpölyögni kezdett, az áradat elragadta magát a regényíró is.

Kiadójának, Katkov-nak már ezt írja:

— Egy újabb büntény lélektani fejtegetése, mely ebben az évben történt. Egy kispolgár, egy nagyon szegény, egyetemről kizárt fiatalember a zavaros gondolkozása folytán — pusztá oktondiságból — elhatározta, hogy egyetlen tettel segít nyomorúságos helyzetén és megöl egy öreg asszonyt, aki évjáradékaiból él.

Csak később tűnik föl jegyzeteiben az emberiség általános szenvedéséről való gondolat. Akkor a hős már nem közönséges gyilkos, aki anyagi okokból viszi véghez szörnyűséges tettét. Megjelenik Szonja és Szdrigaljov. Kialakult a bűn és bűnhődés igazi vonalvezetése.

Egyébként Dosztojevszki ezekben a jegyzetekben általában tanácsokat ad magának, az írónak. Többek közt olvassuk:

— A lehető legrövidebben kell írni. Az elbeszélés mindig legyen csinos, rokonszenves, kurta, szenvedelmes és kemény. Csak tényeket minden okoskodás, az érzések leírása nélkül. Mindig a tárgyra kell gondolni. Hogy növeljük az érdeklődést, vezessük be a különböző mellékcselekményeket, változatos fordulatokat. Kövessük Cervantest!

Nők az alkotmányban

Az angol parlament karzatai a 18 század elején a londoni előkelő hölgyek találkozóhelye volt. Fej fej mellett ültek a ladyk s az arisztokrata hölgyek káprázatos toalettekben beparfömozve tapsoltak, ha valamelyik szónoki beszéd nagyon tetszett nekik, vagy hangosan fogadásokat kötöttek, hogy mi lesz a szavazás eredménye. A parlament női látogatóinak a politikusokra való befolyása is egyre növekedett, mert a jámbor sörfőzők és gyapju-fonók, akikből az alsóház többsége kikerült, egy-egy női simogatás kedvéért készséggel feláldozták elveiket. Talán ez volt az oka, hogy a képviselők között sokan voltak öregek is, akikre már nem igen volt hatása a női bájaknak, egy napon a fiatal képviselők élénk tiltakozása ellenére nem engedték be a nőket az alsóház karzatára. Éppen arról tárgyaltak, hogy megüzenjék-e Spanyolországnak a háborút, amikor a teremőrök elállták a beáratokat és a megszokott helyükre igyekvő nőket feltartóztatták.

Ertesítem igen tisztelt vevőimet, hogy üzletemet február hó 1-én Bul. Reg. Maria 18 szám alá (Neuman-házzal szembe) helyezem át, miért is óriási árukészletemet — férfi és női szövetek, selymek, szabókellékek — mélyen le

szállított árban árusítom.

Textil
Central

Németh István

Ezek egy ideig lármáztak, azonban az egyik képviselő tanácsára csakhamar haditaktikát változtattak. Sári csöndben maradtak mintegy félórán keresztül s valószínűleg ez volt a történelemben a legnagyobb női teljesítmény, s amikor a teremőrök már azt hitték, hogy eltávoztak, benyomultak a karzatra. A dicsőségük azonban nem tartott sokáig, mert másnap már csak belépőjegyekkel lehetett bejutni a parlament karzatára s azóta úgy az angol parlamentben, mint a világ legtöbb parlamentjében dívatba jöttek a parlamenti belépőjegyek.

Ferency István

uttörő magyar szobrász Rómába ment tanulni s ott eleinte Antoniu Canova (1757—1822) műtermében próbálta magát képezni. Canova szívesen tanítgatta a fejlődő tehetségeket, de Ferency előmenetelével nem látszott elégedettnek, úgy hogy ez ott is hagyta Canovát s Thorwaldsen (1770—1844) atelier-jét kereste föl. Itt több szerencséje volt. A nagy dán művész jobban érdeklődött iránta, jókora darab márványt bocsájtott rendelkezésére s azt mondta, csináljon belőle amit tud.

Ferency Vénuszt akart a kőből kihámozni s ez annyira sikerült is neki, hogy Thorwaldsen meglegedését kivívta. Leginkább e biztatásnak köszönhető, hogy Ferency el nem vesztette munkakedvét és becsvágyát s törhetetlenül haladhatott előre a művészek akkor is tövises útján. Amint Kazinczy Ferencz (1759—1831) írta, Thorwaldsen annyira bizott a fiatal Ferency jövőjében, hogy „egyenesen ment Canovához, megköszönni, hogy neki engedé át a derék tanítványt“.

BCU Cluj / Pulszky Ferenc 1814—1897

A híres író, jeles publicista és híres archaeológus egyike volt a legpompásabb csevegőknek. De övele magával is történetek olyan adomaszerű esetek, amelyek följegyzésre méltók. Itt következik ezek közül egy.

Valamelyik Pestmegyei községben művészi becsü régi edényeket találtak, amelyeknek hire az újságok révén a magyar fővárosba is eljutott. Ez elegendő volt Pulszkynek, aki akkoriban igazgatója volt a nemzeti muzeumnak, amelynek a birtokállományát szerette újabb meg újabb beszerzésekkel mindig gyarapítani, hogy nyomban vasutra üljön s a lelet megtekintése végett a kérdéses községbe utazzon.

Egyenesen a bíróhoz hajtott, akinek ekképpen mutatkozott be :

— Pulszky vagyok, muzeumigazgató.

— Hiába fáradt az ur ide, — mondta a bíró. — Tele vagyunk már mindenféle komédiával. A multkor a majomszínháznak adtunk engedélyt, most pedig viaszbábmuzeumot mutogatnak. Több ilyen mutatványosságra nem vagyunk kíváncsiak.

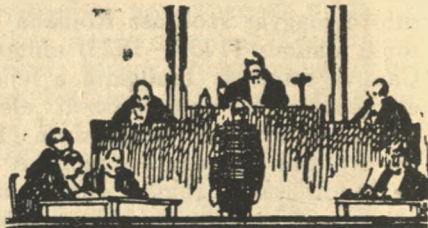
Azt hitte a derék falusi bíró, hogy a hatalmas ormányu Pulszky valami vásári muzeumnak a direktora s engedélyt kér, hogy a látnivalóit mutogassa. Szerencséje volt a nagyszerű régésznek a faluban egy régi ismerőse, tekintélyes birtokos, aki megmagyarázta a bíró urnak, hogy Pulszky Ferenc kicsoda.

S ő nem is ment el anélkül, hogy az ásatag edényeket magával ne vigye.

A Gálló-ügy

szégyenbélyeget sütött a Fonciera, Franco-Română és Steaua Română biztosítókra

(Arad) Hónapokkal ezelőtt jelezte az *Erdélyi Élet* azokat a készülő szenzációkat, amelyek a bonyodalmas tengeri kigyóvá nőtt Gálló ügyben kirobbanni készülnek. Mődunkban volt a kulisszák mögött folyó leleplezésekről előre hírt adni, mert egy különös véletlen folytán az *Erdélyi Élet szerkesztőségének aktív szerep jutott a biztosító társaságok titokzatos ügyeinek leleplezésében.*

Az öt év óta folyó perkomplexum kiinduló pontja az a tüzeset volt, amelynek martaléka 1927 augusztus havában ifjabb Gálló János pankotai kereskedő raktáépülete lett a benne lévő nagyértékű áruval együtt. A raktár több millió lejre volt bebiztosítva a Fonciera, Franco-Română, Steaua României és a Lloydul Român biztosító társaságoknál. Pankotán akkor napirenden voltak a tüzesetek, amelyeket valószínűleg titokzatos gyujtogatók idéztek elő. Nem volt tehát csoda, hogy a legnagyobb raktáru magyar kereskedő is tüzkárosult lett.

A megindult vizsgálat tisztázta ifjabb Gálló Jánost s ellene meg is szűnt minden eljárás.

A biztosító társaságnak ekkor ki kellett volna fizetniök a szakértőik által megállapított kárösszeget, azonban ők nem ezt az egyedül becsületes és a kereskedelmi szokásoknak megfelelő eljárást követték, hanem ehelyett új tanukat vontattak fel, akik Gálló János bűnösségét bizonygatták. Gállót az aradi törvényszék elítélte, de a *tábla és a semmitőszék jögerősen felmentette* Ezután sem fizettek a biztosítók, úgyhogy Gállónak perelni kellett őket. A nagyváradi törvényszék

megítélte a kért kárösszeget, mire a biztosító társaságok a táblához felebbeztek, ahol több tárgyalás után a közeli napokban ítélethozatalra kerül az ügy.

Ugyancsak most kerül tárgyalásra a hamis tanuk ellen indított bűnper is az aradi törvényszék előtt.

Még folyt az eljárás, amikor

az Erdélyi Élet szerkesztőségében megjelentek a nagy per terhelő tanui és jegyzőkönyvbe mondták, hogy a biztosító társaságok bujtogatták fel őket hamis vallomásukra

Azt is kijelentették, hogy tudják, miszerint a bíróság ezért elítéli őket, de

azt akarják, hogy azok is velük bűnhődjenek, akik a bűncselekmény felbujtói és értelmi szerzői voltak.

Néhány héttel ezelőtt újabb fordulat következett be. Gálló ügyvédje, Hoffmann Lajos dr. kiegyezett a Franco-Románá biztosító társasággal, amely a ráeső kárösszeget költségekkel együtt magára vállalta. A polgári per most már csak a Fonciera és a Steaua Romániei biztosítók ellen folyik, mert a negyedik társaság, a Lloydul Roman időközben csődbe ment.

Hoffmann Lajos dr. megszerezte a Lloydul Roman levelezését, amely egész kötetre való terhelő adatot tartalmaz a biztosítók ellen.

Kitűnik ebből a levelezésből, hogy a Lloydul Roman vezette a Gálló akciót és két-három havonként elszámolt az érdekelt társaságokkal, amelyek a „diszkrét“ kiadásokat elismerték és jóváhagyták.

Az elszámolásokban nemcsak a hamis tanúk felbérelésére fordított összegek, hanem egyes nyomozó közegek, sőt egy könyvszakértő megvesztegetése is szerepel.

A koronatan, Kohn Vilmos részére, mint „Vilmos diszkrét költségei a Gálló ügyben“ több ezer lejt fizettek ki a levelezés, nyugták és elszámolások szerint, (amit időközben Kohn Vilmos nyilatkozatában tagadott), temesvári rendőrtiszt és Plank detektív főnök sem hiányoznak a pénzfeltevők sorából, akik a szenzációs bűnügy adatait produkáltak. A csendőrség terhére szintén több ezer lejt könyveltek el. Miután az első könyvszakértői vélemény Gálló javára ütött ki hatvanezer lejt fizetettek egyik szakértőnek, György Ignácnak, az aradi Egyesült Bank volt igazgatójának, hogy előző szakvéleménye megváltoztatásával valószínűvé tegye a törvényszék előtt, hogy Gálló maga gyújtotta fel raktárát. Valamennyi iratot betegek támasztják alá és a leveleket a biztosítók központi vezetői és felelős igazgatói irtak alá. Még azt sem mondhatják, hogy alantas tisztviselők önkényes eljárásának folyománya a különös Gálló akció.

Az így leleplezett ügy egyedülálló eset a tűzbiztosítási perek történetében. A gyanutlan közönség megdöbbenéssel vette tudomásul ezt a perfid eljárást és megtorlás után kiált.

A perbe fogott biztosító társaságokról sohasem volt jó véleménnyel a közvélemény, de a leleplezések után egyenesen bojkottálja őket.

Szó sincs róla, hogy valamennyi biztosító társaságot egy

**Terjessze az
„ERDÉLYI ÉLET“-et!**

kalap alá lehetne vonni. Hiszen vannak tiszteletre méltó kivételek, olyan régi, szolid biztosító intézetek, amelyek ma is bizalmat érdemelnek, amelyek mindig megfeleltek fizetési kötelezettségeiknek és nemcsak a díjtételek könnyörtelen behajtására törekedtek. Ezeknek a biztosító társaságoknak is érdeke, hogy kiküszöböljék maguk közül a büntető törvénykönyv tilalmaitól sem visszariadó intézeteket.

Nem tudjuk és nem is a mi hivatásunk megállapítani, hogy az elszámolásokban és levelezésekben feltüntetett adatok valódiak-e. Kohn Vilmos azt állítja, hogy nem kapott annyit, amennyit a biztosítók könyvei feltüntetnek. A temesvári rendőrtisztek tiltakoznak a megvesztetés vádjá ellen és csatlakozik hozzájuk a csendőrség is. Nem tudjuk, kinek van igaza, de

a tények hatósági vizsgálatot követelnek függetlenül a folyamatban lévő bűnügytől és a polgári keresettől. Az ügyészség dolga, hogy kivizsgálja: ki, miért, mennyit kapott és fizetett ki az ominózus ügyben.

És azután jöjjön a hatóságok további megtorló intézkedése, amellyel megóvhatják a közönséget a Gálló-féle meghurcoltatástól.

A bűnösnek talált biztosító társaságoktól, amelyek semmitől sem riadnak vissza, hogy fizetési kötelezettségüktől megszabaduljanak, be kell vonni a koncessiót,

BCU Cluj / Central University Library Cluj
hogy a közönség és az ország megszabaduljon tőlük. Akkor a Gálló ügyből legalább valami haszon is származik, nemcsak gyomor-émelyítő undor.

— **Hogy lehet az, hogy a lelépett Vaida kormány — intenciója ellenére — nem nyult szigoruan az álláshalmazokhoz, — akiből még éppen elég van? És miért vannak annyian?**

Az orvos rászól Kohnra:

— Hallja, én magának csak három szivart engedélyeztem és maga tizenötöt sziv. Hogy lehet az?

— Az ugy lehet, doktor ur, — feleli Kohn — hogy még négy orvosnál voltam.

A M E R C U R

könyvvel vásárlók szives tudomására hozzuk, hogy a kezelési költség

5%

Aradi Iparosok Hitelszövetkezete „Mercur“ Áruhitelosztálya, Strada Bratianu 18. (Weitzer János-ucca).

Ha az ember fölpofoz egy gazfickót, az haragjában és járdalmában, bizonyára becsületes emberré vedlik...

Stux és Fux

bemutakoznak az Erdélyi Élet olvasóinak

(Szin : a piac. A kofák között találkozik Stux és Fux).

Fux : Maga is ott van mindenütt, Stux ur? Mit keres maga itt a piacon?

Stux : Az olcsóságot..

Fux : Ne kezdjen viccelni! Mit csinál itt?

Stux : Csatlakozom az árusok panaszához a korai záróra miatt.

Fux : Mi köze van magának ehhez? Hiszen maga nem piaci árus.

Stux : Igen, de a feleségem is túl korán zárja le esténként az ajtót, úgy, hogy sohasem tudok meglógni hazulról..

Fux : Már megint a feleségét bántja?

Én még emlékszem, hogyan odavolt érte az esküvő előtt. Mit mondott volna akkor, ha kikosarazza?

Stux : Csődöt..

Fux : Na, beszéljünk már komolyan, Mi dolga van magának itt a piacon?

Stux : Mondtam már, hogy szolidáris vagyok a kofákkal? Én is sztrájkolok.

Fux : Hogy-hogy sztrájkol?

Stux : Nem vásárolok semmit.

Fux (mérges) : Hagyja már abba a tréfálást! És ha nem akar venni, miért fogdossa már félórája azokat a tojásokat?

Stux : Választok.

Fux : Mit lehet a tojások közül annyit választani?

Stux : Választhatok, hogy megveszem-e, vagy itt hagyom..

Fux : Mondja, igazán nem lehet magával egyetlen értelmes szót sem beszélni? Hogyan uszta meg a november elsejét?

Stux : Már miért usztam volna ebben az időben? Kocsikáztam.

Fux : Hová kocsikázott?

Stux : Feltették a butoraimat egy teherkocsira, de lakásom még nem volt. Kocsin mentem a butorokkal együtt lakást keresni. Gondoltam, így előkelőbb és jobban fogok imponálni a házmesternek... De tévedtem? Amikor meglátták a butoraimat, szóba sem álltak velem..

Fux : Olyan rossz állapotban vannak a butorai?

Stux : Egyáltalán nincsenek rossz állapotban, csak pecsétetek..

Fux : Tisztassa meg őket. Milyen pecsétetek azok?

Stux : Amiket a lefoglalásnál tett rájuk a végrehajtó. Stemplik ..

Fux: Irigylem magát, hogy ilyesmitől is viccet tud csinálni! Mit szól a dömping autókhoz?

Stux: Ez egy új márka:

Fáx: Ördögöt! A japánok árasztják el a világot ezekkel az olcsó kis gépekkel. Nyolcezer lei darabja.

Stux: És hány állomást lehet vele fogni:

Fux: Micsoda kérdés ez?

Stux: Ha olyan kicsi a gép és csak nyolcezer leibe kerül, akkor nem hiszem, hogy sok külföldi állomást lehet vele érni.

Fux: Miért ne lehetne vele külföldre menni?

Stux: Ajaj, menni kell a készülékkel külföldre, hogy hallhassa az ember a műsort?

Fux: De miről beszél maga tulajdonképpen?

Stux: Arról a japán furcsa nevű rádióról, amit az előbb említett...

Fux (*dühöng*): De hiszen én egy szót se szóltam rádióról, hanem autóról beszéltem!

Stux: Ez nem kell! Nem szeretem a sárga autót..

Fux: Honnan veszi, hogy sárga?

Stux: Ha egyszer japán...

Fux: Maga akkor néger!

Stux: Miért volnék én néger?

Fux: Mert sötét a butaságtól?

Stux: Ahelyett, hogy sérteget, mondja meg inkább, hol van itt a közelben egy gumiüzlet?

Fux: Minek magának a gumiüzlet?

Stux: Dollárt akarok venni..Library Cluj

Fux: Gumiüzletben?

Stux: Hát hol keressek gumidollárt?

Fux: De hiszen az nincs gumiból?

Stux: Ne mondja! Már azt is hamisítják? És érdemes egy kis gumi miatt?

Még senki sem tudja, hogy miből akart Aradváros egy millió leiel hozzájárulni a repülőtér költségeihez, mert ennél fontosabb kiadásokra nem találnak fedezetet az adminisztrációban. Hát a repülőbélyegekből befolyt jövedelem nem az ilyen célokat szolgálja?

.....

Még senki sem tudja, hogy mi lesz a vége a Hermann-Barna ügynek, mely valósággal tengeri kigyóvá nőtte ki magát. Annyi azonban bizonyos, hogy a legrosszabb ember az, aki kölcsönadott pénzét visszaköveteli az adóstól

.....

Még senki sem tudja, hogy a szintársulat beváltja-e a hozzáfűzött reményeket, de a rosszmájú potyások már akcióba léptek. Előreláthatólag az idén megjárják ezek a sirások, mert minden fekete kritikájukkal szemben az idén elsőrendű ensemblé gondoskodik a közönség igényeinél teljesebb kielégítéséről.

POLITIKA

„az Erdélyi Élet“ görbetükrében

— Vajjon a Franco-Romana biztosító miért sietett kiegészíteni a Gálló-féle ügyben és miért hagyta vizben a Fonciera és a Steaua Română biztosítókat?

Napoleon a szerelmi ügyeit tudvalevőleg az államügyek intézése közben bonyolította le. Egyszer délután 5 órára rendelt magához egy kis nőt, de megfélelkezett a dologról és mikor jelentették neki, hogy egy hölgy várja, azt üzenté neki, hogy jöjjön egy óra múlva, akkor lesz tíz perc szabadideje.

— Egyébként — szolt utána a szobából távozó hadsegédnek — legjobban szeretném, ha a kicsike az egész dolgot nélkülem intézné el.

*****

— Milyen szerepe van a Fonciera biztosítónak — ahonnan elindult ez az országos hirü piszkos ügy — a Gálló-féle hamistanuzási perben?

Kohn autósapkában állit be a kávéházba.

— Mi van a fejedben? — kérdi Grün.

— Autósapka.

— Minek az neked?

— Vettem egy autót és én vezetem.

— Te vezeted az autót? Hát tudsz te vezetni?

— Hogyne. A minap Bécsben voltam és én vezettem.

— Ne mondd. És nem történt az uton semmi baj?

— Dehogyan is nem.

— Na és te mit csináltál?

— Szétszedtem az autót.

— Na és aztán összeraktad?

— Hogyne.

— És tudtad?

— Mi az, hogy tudtam, ugy összeraktam, hogy még maradt is

*****

— A Gálló-féle perben miért beszéltek védelem közben össze-vissza a Tábla előtt az érdekelt Fonciera, Franco-Română és a Steaua-Romana biztosítók?

Az új gyógyszerészegéd megkérdezi a főnöktől:

— Főnök ur, kérem, mi van ebben a nagy üvegben?

— Közönséges viz, — feleli a gyógyszerész — ezt olyankor adjuk, amikor a receptet nem lehet elolvasni.

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

— Ha nálunk a hitlerizmus helyett mondjuk a fasizmust csinálnák meg — vajjon megnyugodnának a kedélyek ?

Kohn egy idegen városba érkezik és hotel után érdeklődik.

— Mondja, kérem, — szólít meg egy urat — melyik a legjobb szálloda a városukban ?

— Vannak, akik a Fehér Bárányt tartják a legjobbnak s vannak viszont, akik az Arany Kakast szeretik jobban. De azt elárulhatom önnek, hogy bármelyikbe megy a kettő közül, aludni ugysem fog tudni.

— És miért ?

— Mert egész éjjel azon fog sopánkodni, hogy miért nem ment inkább a másik hotelbe.

Az összes valuták közül tényleg a dollár a legszebb ?

Roosevelt és az Erdélyi Élet házi okosának véleménye

A paksi Goldsteinnak tiz gyermeke volt. Öt fia és öt lánya. Egyik gyerek szebb volt, mint a másik. Csak a Rózsika lánya sikerült nagyon csunyára. A másik kilenc gyerek összesen nem volt olyan szép, mint ami-

lyenteseánya a Rózsikarólt.

Emiatt azután nagyon sajnálta a Rózsikát a papája és valahányszor a gyerekeit dicsérték, mindig megjegyezte.

— De az én Rózsikám a legszebb !

Vagy :

— Énekiem az én Rózsikám tetszik a legjobban.

Egyszer egy családi ünnep volt náluk, Rózsika kapta a legrágább ruhát, még fodrásznét is hozattak hozattak hozzá, Richtig a nagy lakomán csunyább volt, mint valaha.

Mikor aztán a vendégek gyülekeztek és az öreg Goldstein köré csoportosultak, Rózsikára mutatva így szólt :

— Was sagt Ihr zu meiner Rózsika ? Wie schön sie ist.

Nem tudtak semmit szólni. Csend volt. Ránéztek a Rózsikára és illedelmesen elfordultak. Látta ezt a Goldstein bácsi és megszólalt :

— Meine Rózsika ist so herrlich schön, dass ich mir nicht gönne, sie anzuschauen !

És ő is elfordult...

Nem sok bátorság kell ahhoz, hogy pogányul megtámadjuk ellenségünket — de mennyi bátorság szükséges ahhoz, hogy amikor kell, megmondjuk egy barátunknak, hogy nem a legjobb barátunk.

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Forradalom az állatkertben

(Zoo in Budapest)

Valószínűleg kevesen tudják, hogy Madrid és Budapest most élénk harcban állnak egymással. Kicsit furcsán hangzik a dolog, hiszen óriási a távolság Spanyolország és Magyarország között. És mégis egy színelemek mögötti nagy harc folyik most a két ország között — nem Madridban és Budapesten, hanem Berlinben, Párizsban, Londonban és Hollywoodban.

Miután ilyen titokzatosan bevezettük a dolgot, most már meg kell mondanunk világosan, hogy miről van szó.

Akik jobban megfigyelték a pergetésre kerülő témákat, azok észrevehették, hogy — egy filmtéma sohasem jár egyedül. Egyetlen nagy üzletfilm hosszú időre divatot csinál és így történik, hogy néha hónapokon, vagy egész éven át bizonyos filmek vannak divatban. Tavaly például az expedíciós filmeké volt az elsőség, tavalyelőtt pedig a katonafilmeké.

Nemrégén számoltunk be arról, hogy most a királynői témák divata kezdődik: Greta Garbo, Marlene Dietrich, Norma Shearer, Elisabeth Bergner, Claudette Colbert, Ethel Barrymore — mind uralkodónőket visznek a filmre. És tudvalevő dolog ma már az is, hogy a legdivatosabb város, amely színteret ad az új filmeknek: Velence.

Velence divata azonban gyorsan elcsúszott, és most Madrid és Budapest Velence szerepéért harcolnak a divatos filmtémákban.

Figyeljük csak meg, hogy a filmvárosok nem csak ruhákban, színésznőkben, sex appeal-ben, témákban csinálnak divatot, hanem városokban is! Velence évekkel ezelőtt már divatban volt és kifutotta formáját, néhány év után újra felbukkan rövid időre, azután a filmprodukciónak helyett továbbra is nászutasok keresik fel. A filmrendezők helyett az élet perget filmet a szerelemről. Budapest már hosszú évek óta divatban van a külföld valamennyi városában. Ezt a divatot tulajdonképpen a külföldre került magyar rendezők, írók és színészek csinálták, akik magyar tárgyú témákkal léptek a közönség elé.

Most azonban érdekes fordulat állt be a külföldi magyar vonatkozásokban: ma már nem a magyar vidék romantikája, hanem kifejezetten Budapest jön divatba a filmvárosokban.

Elég, ha három címet sorolunk fel, amelyben benne van Budapest: a *Skandal in Budapest*, az Universal német filmje Gaal Franciskával, a *Zoo in Budapest*, amely a hollywoodi Fox idei produkciójának egyik hatalmas filmje — és az *Adventura in Budapest*, London legnagyobb magyar könyvsikere, amelynek megfilmesítéséről most tárgyalnak Elstreeben.

Egyelőre beszéljünk azonban az aradi Central mozgó legközelebbi ujdonságáról: a *Zoo in Budapest*-ről, amelyről Nagy Endre a következőket írja:

... ez a film a lehetetlenségnek lehetetlenségét valószínűsíti meg: lüktető vérrrel tölti meg és elevenen életre kelti a filmnek bájos meséjét. A cselekmény színhelye a budapesti pompás állatkert. Itt van egy fiatal ápoló, persze talált árvagyerek, simaarcu, szókehadu legény, amilyenek az árvagyermekek lenni szoktak a jóságos mesékben. Ez a legény rajongva szereti a gondjaira bízott állatokat és gyűlöli a divathölgyeket, akik leöldösött állatok prémjeit hordják a nyakukban. Ezenkívül van még egy szenvedélye ennek a fiatal ápolónak: egy kék szemű árvaház, aki az árvaház növénydekeinek fegyvermezett csapatával hetenként egyszer végig szokott sétálni az állatkertben.

Egy napon a lányka társnői segítségével kiszökik a csoportból és elbuvik a tó partján a bozótok között. Ugyancsak egy gazdag fiucska is megszökik a nőrsz oldala mellől, hogy kedvenc állatai mellett maradhasson éjszakára.

Ilyen körülmények között száll le az eseménygazdag éj az állatkertre. A rendőrség az ápolót hajszolja, az árvaház igazgatónője az árvaházat, a nőrsz és a gazdag szülők pedig a fiucska. Már most a fiucska véletlenül meghuz egy fogantyut, kiszabadítja a tigrisét a ketrecből, a tigris ráveti magát az elefántra, az elefánt megdühödve segítségül hívja társait, szétzúzzák az összes ketreceket, a fenevadak mind kiszabadulnak, örvényben marcangolják egymást, a fiatal bátor ápoló élete kockázatával kiszabadítja ebből a veszedelmes pokolból a fiucska és a hálás szülők rögtön alkalmazzák őt birtokukon — természetesen az árvaházzal egyetemben“.

Mint említettük, a Fox filmgyár alkotta meg ezt a remekművet és néhány nap múlva Aradon is bemutatóra kerül. Előreláthatólag ennek a filmnek nálunk is hatalmas sikere lesz, annál is inkább, mert kevés filmnek volt olyan nagy és hatásos előzetes reklámja, mint ennek. Legutóbb Budapesten volt a bemutatója, mely alkalommal a legnagyobb lapok hasábjait szenteltek a méltatásának.

Mindenesetre örülünk és dicséretére mondjuk a városi mozik vezetőségének, hogy ezeket a slágerfilmeket ilyen ördögi gyorsasággal stoppolja le és tüzi műsorra. Akik belepillanthatnak a mozik boszorkánykonyhájába, láthatják, hogy a jó képeknél nem is marad el az anyagi siker sem.

Még senki sem tudja, hogy kik árasztják el Erdélyt olyan műteremzetekkel, amelyeket hatodrendű képügy-nökök sepertek össze az erdélyi műkereskedők részére, annyi azonban tény, hogy ezek a giccsek megnehezítik itteni művészeink helyzetét, de a bedűtött közönség sem látja bennük hasznát.

Még senki sem tudja, hogy milyen új autóbusszokat akar rendelni a város. Reméljük, hogy ezt a kérdést nyilvános árlejtéssel oldja meg, nehogy suba alatti vásárlással protekciósok jussanak az üzlethez.

ERDÉLYI HÍRLAP

a romániai magyarság legnívósabb, legnépszerűbb napilapja.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációsnagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

A „REGGEL”

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicora 1.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

Divatáruháza Arad, Strada Bratianu (Weitzer-János-ucca 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

Ő s z i a n g o l é s f r a n c i a d i v a t l a p o k
érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

CSONT

elsőrendü uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

**Elmulasztotta
sorsjegyet
vásárolni ?**

**Hibáját
tegye
jóvá.**

**Még mindig
vásárolhat
osztály-
sorsjegyet**

**Legközelebbi
huzás 1933
december 7-8**

**Huzás előtt
vásároljon
osztály-
sorsjegyet**

**Hanyagságá-
val ne legyen
saját magának
ellensége**

**Ne dobja el
magától
szerencsését**

**Csekély ösz-
szeggel sok
milliót
nyerhet**